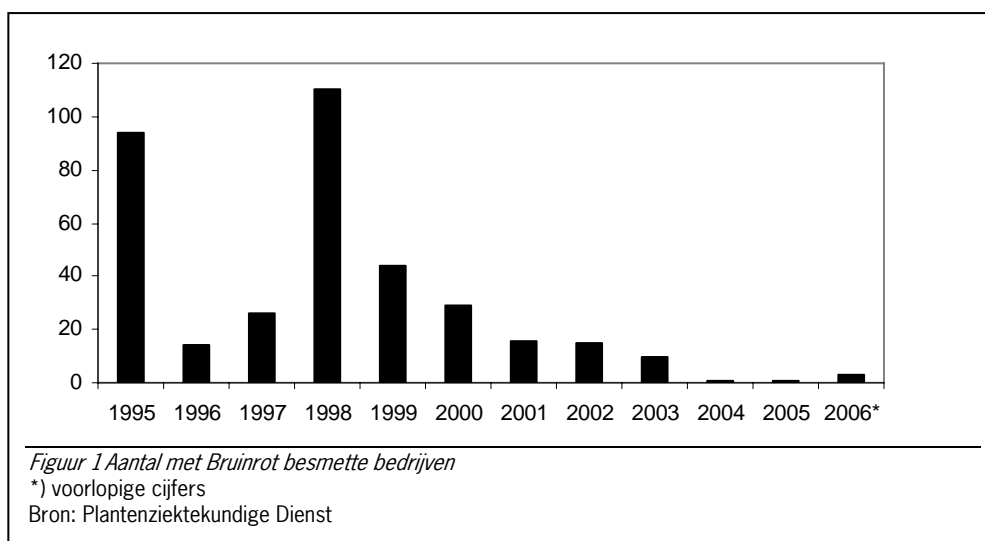

AANPAK BESTRIJDING VAN BRUIN- EN RINGROT EFFECTIEF

Bas Janssens

De quarantaineziekten Bruinrot en Ringrot, beide bacterieziekten, vormen een voortdurende bedreiging voor de Nederlandse aardappelsector. Vanuit de EU-regelgeving zijn lidstaten verplicht om maatregelen te treffen nadat Bruin- of Ringrot is aangetroffen. In 1995 en 1998 werd de Nederlandse aardappelsector geconfronteerd met grootschalige uitbraken van Bruinrot. Besmet bevonden partijen worden afgekeurd. Dit had gevolgen voor de getroffen pootgoedtelers. Overheid en bedrijfsleven waren toen nog nauwelijks goed op de situatie voorbereid. Met strikte maatregelen en gezamenlijke inspanning van betrokken partijen is het aantal geconstateerde besmettingen van Bruinrot de laatste jaren fors afgenomen (figuur 1).

Gezamenlijk belang van overheid en bedrijfsleven

Diverse belanghebbenden in en rondom de aardappelkolom hebben baat bij een goed functionerend fyto-sanitair systeem om Bruinrot en Ringrot zoveel mogelijk te voorkomen. In het bedrijfsleven betreft het telers, handelshuizen, transporteurs en loonwerkers. Bij de telers is het onderscheid tussen poot-, consumptie- en zetmeelaardappeltelers relevant. De pootaardappelsector wordt het zwaarst getroffen bij een eventuele uitbraak van Bruin- of Ringrot, vanwege de ingrijpende financiële gevolgen voor getroffen bedrijven en het negatieve effect op de exportpositie van de Nederlandse pootgoedsector. Het bedrijfsleven is gebaat bij enerzijds een gezond fyto-sanitair imago en anderzijds minimale handelsbelemmeringen en kosten. De Nederlandse overheid heeft vanuit Europese regelgeving verplichtingen en streeft naar een positief imago, zowel voor de Nederlandse exportpositie als ook binnen de bestuurlijke context van de Europese Unie. De overheid en het bedrijfsleven hebben dus een gemeenschappelijk belang bij het voorkomen en eventueel effectief uitroeien van beide organismen. Tegengestelde belangen liggen vooral tussen de kosten van de maatregelen versus het fyto-sanitaire risico. Zo ligt bij het bedrijfsleven de nadruk eerder op het kostenaspect.

Overheidsingrijpen gerechtvaardigd

De overheid kan ingrijpen in markten die niet goed functioneren. Organismen zoals Bruin- en Ringrot hebben nadelige invloed op de plantgezondheid. Plantgezondheid is geen product, zodat een markt ontbreekt maar via het product 'vermindering van het risico op het optreden van ziekten' wordt plantgezondheid bewerkstelligd. Uit interviews is gebleken dat telers geneigd zijn meer risico's te nemen als hun financiële

risico is afgedekt. Hierdoor neemt het risico op verspreiding van Bruin- of Ringrot voor het collectief juist toe. Dit rechtvaardigt regulering door de overheid en de sector, maar ook inspanningen van private partijen als verzekeringsmaatschappijen en handelshuizen.

Effectiviteit maatregelen tegen Bruin- en Ringrot

De sterke vermindering van het aantal besmettingen duidt erop dat de maatregelen effectief zijn; vooral het beregeningsverbod en de partijtosten vormt een effectieve combinatie. Onduidelijk is echter, in hoeverre maatregelen van individuele bedrijven kosteneffectief zijn. Veel bedrijven nemen weinig hygiënemaatregelen. Het kostenaspect blijkt hierbij een grote rol te spelen, terwijl de risicoperceptie relatief laag is. Men is dus geneigd relatief veel risico te nemen. Pas op het moment dat bedrijven direct of indirect geconfronteerd worden met Bruin- of Ringrot nemen zij hygiënemaatregelen serieuzer.

Rol- en kostenverdeling tussen overheid en bedrijfsleven

De rol die de overheid zich in dit kader toeigent komt overeen met wat op grond van de theorie verwacht wordt. Vanuit de EU-regelgeving draagt de overheid eindverantwoordelijkheid. Onder het motto 'van zorgen voor naar zorgen dat' heeft de Nederlandse overheid haar uitvoerende rol beperkt. De Plantenziektkundige Dienst (PD) heeft uitvoerende taken ten aanzien van inspecties gemandateerd aan een private keuringsinstantie. Zodoende heeft de PD haar productiefunctie verruild voor een bestuursfunctie. Verzekeringen worden overgelaten aan het bedrijfsleven. Dit kan goed gaan als in de opzet en voorwaarden van de verzekering duidelijk rekening wordt gehouden met het optreden van asymmetrische informatie. In de voorwaarden van Potatopol zijn duidelijke voorwaarden opgenomen ten aanzien van het naleven van aanpalende fytosanitaire maatregelen. De kosten van de maatregelen worden in de meeste gevallen bij de sector zelf neergelegd. Dit is volgens het onderzoek reëel, omdat vooral de aardappelsector profiteert van het beleid ten aanzien van Bruin- en Ringrot.

Meer informatie:

Rapport 7.06.18 *Preventie en bestrijding van bruinrot en ringrot in de aardappelkolom; institutionele analyse*